

Capitolul I

UN PAHAR DE GRENADINĂ

Fiți atenți la ce vă spun acum:

Când m-am prezentat la Hotelul Praga de aur, patronul m-a apucat de urechea stângă și, trăgându-mă după el, mi-a spus: „Aici, la noi, ești piccolo, ține minte asta! N-ai văzut nimic, n-ai auzit nimic! Repetă!“ Și eu i-am răspuns că în acest local n-am văzut nimic și n-am auzit nimic. După care patronul m-a apucat de urechea dreaptă și, trăgându-mă după el, mi-a spus: „Și mai ține minte că va trebui să vezi totul și să auzi totul! Repetă!“ Și, cu uimire, am repetat că de acum încolo voi vedea totul și voi auzi totul. Și, uite așa, am început: în fiecare dimineață, la ora șase, ne adunam cu toții în salonul restaurantului ca la un fel de trecere în revistă a trupelor, apoi venea domnul hotelier; de-o parte a covorului erau aliniați șeful de sală și chelnerii, și la capătul coloanei stăteam eu, micuț, așa cum îi șade bine unui piccolo, iar de cealaltă parte a covorului se înșirau bucătarii și cameristele, femeile de serviciu, picolițele și spălătoresele de vase, și domnul hotelier străbătea încet culoarul, apropiindu-se de fiecare, să vadă dacă ne sunt curate plastroanele și gulerele de la cămașă, dacă fracul e fără pată, dacă nu-i lipsește vreun nasture, și se apleca înainte ca să verifice dacă încălțărilor sunt frumos lustruite și să constate, cu mirosu-i fin, dacă ne-am spălat

cum trebuie pe picioare, după care, spunea: „Bună ziua, domnilor, bună ziua, doamnelor...” Și din clipa aceea nu ne mai era îngăduit să stăm de vorbă cu nimeni, chelnerii mă învățau cum se înfășoară în șervet cuțitul și furculița, cum se așterne masa, mă puneau să curăț scrumierele, și-n fiecare zi trebuia să curăț coșulețul de tablă pentru crenvurștii calzi, fiindcă mă duceam de-acum să vând în gară crenvurștii calzi, așa cum mă învățase predecesorul meu, care nu mai era piccolo – acum era ajutor de ospătar și începuse să servească în restaurant –, ah, și cât s-a mai văicărit și s-a milogit săracul să fie lăsat să vândă mai departe crenvurști în gară! Mi se păruse aproape ciudată milogeala lui, dar curând mi-a căzut fisa, și-am înțeles cum devine cazul, și de-atunci n-aș mai fi părăsit pentru nimic în lume locul meu de vânzător de crenvurști calzi pe peronul gării, nu de alta, dar de mai multe ori pe zi se întâmpla să-i întind unui călător o pereche de crenvurști care costa o coroană optzeci cu chiflă cu tot, și călătorul să nu aibă decât o hârtie de douăzeci de coroane, uneori chiar de cincizeci de coroane, iar eu să nu am niciodată să-i dau restul, deși buzunarele mi-erău întotdeauna doldora de mărunțiș, și astfel continuam să vând mai departe până când călătorul cu pricina sărea înapoi în vagon și, croindu-și cu greu drum până la fereastră, întindea mâna spre mine, iar eu lăsam mai întâi pe peron coșulețul cu crenvurștii calzi, pe urmă începeam să mă scotocesc prin buzunare, făcând să zornăie bănuții, dar călătorul îmi striga să păstrez mărunțișul și să-i dau restul în bancnote, iar eu m-apucam să caut pe îndelete bancnotele până când impiegatul fluiera și striga poftiți în vagoane, și-atunci, tot pe îndelete, începeam să scot la iveală hârtiile de zece și de cinci coroane, și iată trenul se puneă în mișcare și eu

începeam să alerg de zor de-a lungul garniturii și, când trenul prindea viteză, ridicam repede mâna sus de tot și, în sfârșit, bancnotele atingeau aproape degetele călătorului aplecat în afară – câte unul se apleca atât de tare, încât cineva din compartiment trebuia să-l țină zdravăn de picioare ca să nu zboare pe fereastră și, nu o dată, se întâmpla ca unul să atingă ușor cu capul streășina peronului, iar altul să dea cu capul de stâlpul semaforului –, pe urmă, degetele se îndepărtau cu repeziciune și eu, scoțând limba de un cot de atâta alergătură, mă opream cu mâna întinsă și gata, hârtiile erau ale mele, căci rareori se mai întorcea vreun călător ca să-și ceară gologanii înapoi, și așa se face că foarte curând am început să am bănișorii mei, să adun într-o lună câteva sutare, ba, până la urmă, să am chiar prima hârtie de o mie ascunsă sub saltea, nu de alta, dar în fiecare dimineață la ora șase, și seara, înainte de culcare, patronul venea să controleze dacă mi-am spălat cum se cuvine picioarele și, cel mai târziu la miezul nopții, trebuia să fiu în pat, și uite așa am început să nu aud nimic, dar să aud totul, și să nu văd nimic, deși vedeam tot ce se petrecea în jurul meu, vedeam această ordine și disciplină, vedeam cât de bucuros era patronul când ne credea învrăjbiți unii cu alții, Doamne ferește să fi mers casiera la cinema cu unul dintre chelneri – pe loc i-ar fi pus pe verde –, și tot așa am început să-i cunosc și pe clienții de la masa aceea din fundul sălii, aproape de bucătărie – masa pentru obișnuiții casei, căci în fiecare zi trebuia să spăl paharele acestor obișnuiți ai casei, și fiecare avea numărul lui și semnul lui distinctiv, paharul cu cap de cerb, paharul cu violete, paharul cu stema orașului – pahare colțuroase, pahare burduhănoase, ulcioare de ceramică marca HB aduse tocmai de la München –, și în

fiecare seară se întrunea la această masă societatea aleasă a obișnuiților casei – domnul notar și șeful de gară, și președintele tribunalului, și medicul veterinar, și directorul școlii de muzică, și industriașul Jina, și pe toți îi ajutam să-și scoată haina și să-și pună haina, și când veneam cu berea, trebuia să așez, fără greș, fiecare pahar exact în fața celui cărui îi aparținea, și adeseori stăteam și mă minunam de faptul că niște oameni bogați sunt în stare să se amuze o seara întreagă sporovăind despre lucruri atât de neinteresante cum ar fi, de pildă, că la ieșirea din oraș se afla o podișcă și lângă această podișcă se înălța, acum treizeci de ani, un plop, și gata gâlceava: unul spunea că în locul acela n-a fost nici o podișcă pe vremea plopului cu pricina, altul pretindea că n-a existat acolo o podișcă adevărată, ci doar o scândură prevăzută cu un parapet... și o țineau așa, sorbindu-și berea și pălăvrăgind întruna despre unul și același subiect, prefăcându-se – numai așa, de ochii lumii – că se sfădesc și se înjură în gura mare, strigând dintr-o parte a mesei că în locul acela se afla podișca, nicidecum faimosul plop, iar din cealaltă parte, că acolo se afla plopul, nicidecum podișca, după care se potoleau, se așezau liniștiți pe scaunele lor și totul era în ordine, țișetele acelea având doar menirea să le facă berea mai gustoasă – ca să nu mai zic că alteori se ciondăneau pe chestia berii din Cehia – unul zicea că pentru el cea mai bună e cea din Protivin, altul cea din Vodnany, al treilea pretindea că berea de Pilsen n-are pereche, al patrulea o ținea morțiș cu Nymbyrkul și Krušovice și o țineau așa întruna, și iar începeau să se răstească unii la alții, să țișe peste masă, dar în realitate se îndrăgeau, și țișeau numai așa, de florile mărunții, ca să se întâmple ceva, ca să-și omoare și ei, într-un fel, vremea în ceasurile serii...

Odată, tot așa, când îi aduceam berea șefului de gară, l-am văzut aplecându-se peste masă, ca să povestească, pe un ton confidențial, că medicul veterinar fusese văzut joi seara la fetele de la Paradisu', unde a urcat în cameră cu frumoasa Jaruška, în clipa aceea, directorul școlii primare a ținut să-l corecteze, șoptind că, într-adevăr, veterinarul fusese văzut acolo, dar nu joi, ci miercuri și nu cu Jaruška, ci cu Vlasta și uite așa, s-au distrat toată seara sporovăind despre domnișoarele de la Paradisu', și cine a mai fost pe acolo și cine n-a fost, iar eu, auzind pălăvrăgelile lor, mi-am zis în sinea mea că, de-acum încolo, puțin îmi pasă dacă la ieșirea din oraș se afla o podișcă și un plop, sau numai podișca fără plop, sau numai plopul, că mi-e totuna care bere e mai bună, dacă cea de Branik sau cea de Pro-tivin, și nu mai voiam să văd și să mai aud nimic în afara celor ce se petreceau acolo sus, la Paradisu'. După socotelile mele, datorită banilor pe care-i pusesem deoparte de pe urma vânzării crenvurștilor pe peronul gării, îmi puteam permite luxul de a îndrăzni să calc pragul Paradisului, căci, vorba ceea, pe peronul gării mă pricepeam, dacă era cazul, să izbucnesc în hohote de plâns, și cum eram atât de micuț, un picolaș cum scrie la carte, oamenii dădeau din mână nepăsători în semn că renunțau să le mai dau restul, socotind, de bună seamă, că sunt un orfan amărât. Și în seara aceea a început să se coacă în mintea mea un plan bine gândit: într-o zi, la ora unsprezece noaptea, după îmbăiatul picioarelor, mă strecor frumos pe fereastra odăiței mele și mă duc să-mi arunc un ochi la Paradisu'. Ziua aceea memorabilă a început la hotelul nostru Praga de aur într-un fel de animație, aş zice, sălbatică. Înainte de amiază se instalase în local un grup de țigani, bine îmbrăcați, cu buzunarele doldora de bani, că de, erau meșteri

cazangii, și stăteau frumos la masa lor, înfulecau tot ce era mai bun, și de fiecare dată când mai comandau ceva arătau că-s plini de bani, că aveau cu ce să plătească. Directorul școlii de muzică stătea la o masă, aproape de fereastră și, întrucât ȕigani făceau tărăboi, dumnealui s-a mutat la o altă masă în mijlocul salonului, dar fără a-și întrerupe lectura – citea de bună seamă o carte foarte interesantă, judecând după faptul că domnul director era cufundat cu nasul în ea chiar și în timp ce se ducea să se așeze cu trei mese mai încolo, și își găsea scaunul băjbâind, neîncetând nici o clipă să citească, și nu se oprea din citit nici atunci când se așeza, văzându-și mai departe de lectura lui. Iar eu ștergeam de zor paharele obișnuiților casei și le cercetam cu grijă privindu-le în bătaia luminii soarelui, era încă înaintea amiezii, taman câteva supe și câteva gulașuri de servit clienților, dar personalul restaurantului, chiar și atunci când n-avea nimic de făcut, era dator să facă ceva, drept care, ca să nu se spună că tăiem frunze la câini, toți chelnerii, la fel ca mine, trebuia și ei să facă ceva, până și șeful de sală, și el în picioare, rânduia în sertarele bufetului furculițele și cuțitele, iar unul dintre chelneri se apucase să îndrepte și să netezească, încă o dată și încă o dată, fețele de masă... când, deodată, cum mă uitam afară prin paharele împodobite cu panorama Orașului de Aur, am zărit o hoardă de ȕigani furioși alergând ca smintiții pe stradă, și iată-i dând buzna în restaurantul nostru Praga de aur și, cu șișurile scoase probabil înainte de a pătrunde pe coridor, s-au năpustit ca o vijelie spre ȕigani cazangii, dar aceștia, ca și când ar fi fost pregătiți pentru invazie, au sărit de pe scaune cu o repeziciune uimitoare și, trăgând mesele după ei, le țineau în față ca pe niște scuturi, astfel încât ȕigani cuțitari să nu se poată apropia de ei –

